

האם ניתן למנוע עימות צבאי מול איראן?

15.04.2025 | דוד מ' וינברג | written by

בימים אלה ארה"ב פתחה במשא ומתן מול איראן במטרה להגיע להסכם שיבלום את תוכנית הגרעין שלה. לאור זאת, ראוי לבחון מהו הסף המינימלי הנדרש להסכם גרעין אפקטיבי עם הרפובליקה האסלאמית, ומהן האפשרויות העומדות בפני ארה"ב וישראל במקרה שהסכם כזה אינו בר-השגה.

בין בקרת נשק לפירוק נשק גרעיני

המפתח להשגת "הסכם טוב" עם איראן הוא ההבחנה בין בקרת נשק לבין פירוק נשק גרעיני. אובמה הסתפק ב-2015 בבקרת נשק והגביל את תוכנית הגרעין האיראנית, אך השאיר אותה שלמה, לגיטימית, ומוכנה להאצה ברגע שההגבלות הזמניות יפוגו. והוא שחרר עשרות מיליארדי דולרים של כספים מוקפאים כדי לממן את ההתקדמות הצבאית של איראן.

אובמה כיוון נמוך, ובסופו של דבר סלל את הדרך להפיכתה של איראן למדינת סף גרעינית.

דרום אפריקה, לעומת זאת, יזמה פירוק נשק גרעיני ב-1990, כפי ששוב עשתה אחרי הפלישה האמריקאית לעיראק ב-2003. נתיב זה אינו משאיר שום תשתית העשרה וייצור נשק שעלולה לאפשר למשטר לשנות את דעתו.

זה בדיוק מה שראש הממשלה בנימין נתניהו אמר לטראמפ לפני שבוע: לוב היא המודל. יועץ הביטחון הלאומי האמריקאי מייק וולץ' פירט כי איראן חייבת "למסור ולוותר" על כל מרכיבי תוכנית הגרעין שלה, כולל טילים, פיתוח נשק והעשרת אורניום.

"בקיזור, בלשונו של טראמפ: "לפקח עליו, לבדוק אותו, לבחון אותו, ואז לפוצץ אותו או פשוט לוודא שאין יותר מתקני גרעין". בשבוע שעבר אמר כי הואחותר להסכם "שיהיה טוב בדיוק כמו ניצחון צבאי".

מהו פירוק נשק מלא?

שלושה מומחים מהקרן להגנת הדמוקרטיה (FDD) בושינגטון הציגו השבוע בפירוט מהו ניצחון כזה, מה חייב לכלול פירוק מלא. משמעותו "פירוק מלא, קבוע וניתן לאימות, ייצוא או השמדה במקום" של נכסי ייצור האורניום והפלוטוניום של איראן; ביקורות "בכל עת ובכל מקום"; וסיום המחקר והפיתוח של נשק גרעיני.

זה גם אומר חיסול מאגרי הטילים הבליסטיים, טילי השיוט והמל"טים של איראן; סיום הייבוא

והייצוא הבלתי חוקיים של איראן בתחום הגרעין והטילים, ובייחוד ביטול הסכמי הגרעין, הטילים והנשק שלה עם רוסיה, סין וצפון קוריאה. וכן, גם סיום התמיכה רבת-השנים של טהראן בחמאס, בחיזבאללה, בחות'ים ובכוחות שלוחים אחרים.

כל זה ידרוש ניטור פולשני במיוחד של ארה"ב או של הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית (סבא"א) על חשבונות הבנק של איראן, מכרות האורניום, המטחנות, מתקני עיבוד העפרות, בסיסי הצבא והטילים, הנמלים ושדות התעופה, יחד עם השמדה מוחלטת של הבונקרים התת-קרקעיים של איראן לפעילויות גרעיניות ואחסון נשק.

הסיכוי להסכם: אפס

לדעתי, הסבירות שמנהיג איראן האייתוללה חמינאי יסכים לדבר דומה אפילו במעט לפירוק כזה של הכוח האיראני, לסירוס כזה של הריבונות והעליונות האיראנית ² הוא אפס.

אני חושב שסביר יותר שהיועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה ומנהל שירות הביטחון הכללי רונן בר יצביעו עבור נתניהו בבחירות הישראליות הבאות מאשר שעלי חוסייני חמינאי יכרע ברך לפני טראמפ ויסכים לפירוק המהפכה האסלאמית.

זכרו: טהראן השקיעה ארבעה עשורים ומאות מיליארדי דולרים בפיתוח כוחה הצבאי והעליונות האזורית שלה, מלווה בסבל רב (ב"הקרבה") של העם האיראני למטרה זו. כל זאת, על בסיס אמונה אידאולוגית-דתית עמוקה, על בסיס חזון אפוקליפטי אפל הכולל רצח עם נגד ישראל והמערב והשמדה מוחלטת של הציביליזציה האויבת.

לכן, סביר הרבה יותר שאיראן תעשה את מה שהיא עושה הכי טוב: היא תדחה, תציע ויתורים הפיכים, ותסיט את הכוח האמריקאי. ממשלים אמריקאים קודמים אפילו תגמלו את איראן בהקלת סנקציות רק כדי שאיראן תיצמד לשולחן המשא ומתן! כפי שמציין מנהל ה-FDD מארק דובוביץ, איראן היא אלופה בגרירת נשיאים אמריקאים לשווא.

ההבדל ² עבור טראמפ, נתניהו והמערב ² הוא שהפעם אין זמן. איראן נמצאת במרחק דקות או חודשים מחשיפת פצצת הגרעין הראשונה שלה.

על פי דוח דו-שנתי המכונה "הספר האדום" שפורסם ביום שלישי על ידי גופי הפיקוח הגרעיני הבינלאומיים סבא"א ו-NEA, מאגרי האורניום של איראן גדולים הרבה יותר ממה שהוערך קודם, והיא עומדת להגדיל את ייצור עפרות האורניום מ-21 ל-71 טון השנה. אין מדינה בעולם שהעשירה אורניום ל-60 אחוז, כפי שאיראן עשתה, מבלי לבנות נשק גרעיני ² כך שכוונותיה של איראן ברורות.

שלוש אפשרויות בפני טראמפ

מצב זה מותיר לממשל טראמפ שלוש אפשרויות. האפשרות הראשונה היא כניעה; לחתום על הסכם חלש, מדולל ועמום עם איראן שמתיימר לבלום את הכוח הגרעיני של איראן תוך טענה ריקה שזהו ניצחון "ענק" לושינגטון.

ואכן, צריך לתהות מי ינצח: האגו של טראמפ או העקשנות של חמינאי?

הייתי רוצה להאמין שטראמפ לא ייפול לבור הזה, אך בהתחשב באופיו הבלתי צפוי, בתפיסתו העצמית כמתווך העסקאות הגלובלי הגדול ביותר, וברצונו המובע לעיתים קרובות להיות מוכר כשוחר שלום עולמי ^[1] אי אפשר לשלול זאת.

ישראל חייבת לעשות כל שביכולתה כדי למנוע קריסה אמריקאית כזו. כניעה לאיראן תהיה נוראה יותר מכניעה בפני רוסיה בסוגיית אוקראינה, והרבה יותר הרסנית לביטחונה של ישראל.

האפשרות השנייה של טראמפ היא להפציץ את איראן עד חורמה ^[2] לא רק את מתקני הצבא והנפט שלה אלא גם את מוקדי הכוח של המשטר. זה יהיה ניסיון לחסל את האיום הצבאי של איראן לעשורים, לשלול מאיראן את היכולת הכלכלית לשקם במהירות את צבאה, ולחסל את ההנהגה הנוכחית ולקוות לשינוי משטר.

התרחיש הסביר: ישראל מובילה

האפשרות השלישית של טראמפ היא לתת לישראל לעשות את העבודה, או לפחות להתחיל את העבודה של השמדת בסיסי הגרעין והטילים הקדמיים של איראן, כאשר וושינגטון מצטרפת עם מהלכים התקפיים והגנתיים משלימים על מנת לגבות את ישראל. כל זה ידגים לטהראן שהיומרה ההגמונית שלה הגיעה לקיצה.

אם וכאשר איראן תהיה טיפשה מספיק לממש את איומיה לנקום על ידי תקיפת ישראל, או תקיפת כוחות אמריקאים ומתקנים במפרץ הפרסי, ובעלות ברית אמריקאיות באזור ^[3] לטראמפ לא תהיה ברירה אלא לשחרר גם כן את עוצמתה הצבאית של אמריקה נגד איראן.

בתרחיש זה, לעגנים מרושעים בוודאי יאשימו את ישראל ב"גרירת" ארה"ב למלחמה, ואכן כך יהיה. בהיעדר כניעה גרעינית איראנית לארה"ב, לא תהיה ברירה. אני חושב שזה התרחיש האחראי והסביר ביותר.

אחרי הכול, פעמיים במהלך השנה האחרונה איראן תקפה את ישראל בטילים בליסטיים, ולאיראן יש אחריות עמוקה גם להתקפות חמאס 2023, חיזבאללה 2024, והחות'ים 2024-2025 על ישראל. ישראל למדה בדרך הקשה לקחת ברצינות את איומיה הג'נוסידיים הנוספים של איראן.

על פי ההגדה שאנו קוראים בסדר פסח, "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם". כך בוודאי יהיה גם במגה-קרב הקרב עם איראן.

פורסם באתר מידה, בתאריך 15.04.2025.